

ชื่อเรื่อง : ภาวะผู้นำสตรีนักพัฒนาการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส : พหุกรณีศึกษา
ผู้วิจัย : นางสาวหยกแก้ว กมลวรรณ
ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา จันทร์บรรจง
ประเภทสารนิพนธ์ : วิทยานิพนธ์ กศ.ศ. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2547

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำสตรีนักพัฒนาการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสโดยใช้พหุกรณีศึกษา ซึ่งเป็นผู้นำสตรีนักพัฒนาการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส 4 ประเภท คือ เด็กยากจนในชนบท เด็กชุมชนเขตภูเขา เด็กพิการทางหู และเด็กถูกทอดทิ้ง กำพร้าและเร่ร่อน ประเด็นที่ศึกษาคือ 1. ประวัติชีวิตและผลงาน 2. องค์ประกอบของภาวะผู้นำและปัจจัยที่ส่งเสริมภาวะผู้นำ 3. การเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความเหมือนขององค์ประกอบของภาวะผู้นำและปัจจัยที่ส่งเสริมภาวะผู้นำ และ 4. การสร้างข้อสรุปเป็นทฤษฎีขององค์ประกอบของภาวะผู้นำและปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำของสตรีนักพัฒนาการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส วิธีการวิจัยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยพหุวิธีการ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง การวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการวิพากษ์ผลการศึกษาโดยรูปแบบอิงผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา การสรุปอุปนัย การจำแนกชนิดข้อมูล และการวิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุการณ์ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ตารางเปรียบเทียบ และภาพ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประวัติชีวิตและผลงานด้านการพัฒนาการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสของพหุกรณีศึกษา 4 ท่าน 1) 2 ท่าน เกิดในต่างจังหวัด และอีก 2 ท่านเกิดในกรุงเทพมหานคร แถบชานเมือง 2) กรณีศึกษา 2 ท่าน ได้รับปริญญาตรี 1 ท่านได้รับการศึกษาระดับปริญญาโท และอีก 1 ท่านได้รับการศึกษาระดับปริญญาเอก 3) 1 ท่าน เริ่มต้นทำงานกับเด็กด้อยโอกาส และทำต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน อีก 1 ท่าน เริ่มต้นรับราชการครู แล้วไปทำงาน NGO อีก 1 ท่าน เริ่มต้นรับราชการ และยังเป็นครูอย่างต่อเนื่อง และอีก 1 ท่าน เริ่มต้นทำงานกับกลุ่ม NGO จนถึงปัจจุบัน 4) ทุกท่านมีชีวิตสมรสที่มีความสุข ท่านแรกทำงานกับเด็กยากจน เป็นเวลาประมาณ 20 ปี ทางภาคเหนือ และได้รับรางวัลจากองค์การสหประชาชาติ ท่านที่ 2 ทำงานกับเด็กชุมชนเขตภูเขาและได้รับรางวัลมากมาย

ท่านที่ 3 ทำงานกับเด็กพิการทางหู เป็นเวลานานกว่า 20 ปี และได้รับการยอมรับเป็นผู้บริหารดีเด่น ท่านที่ 4 ทำงานกับเด็กถูกทอดทิ้ง กำพร้าและเร่รอน เป็นเวลานานกว่า 20 ปี และได้รับการยอมรับจากสังคม

2. ภาวะผู้นำของพหุกรณีศึกษาประกอบด้วยคุณลักษณะทางด้านบุคลิกภาพ และด้านความสามารถในการทำงานเชิงพัฒนา องค์ประกอบหลักจะมีลักษณะคล้ายกัน คือ คุณลักษณะทางด้านบุคลิกภาพ ที่พหุกรณีศึกษาทุกคนมี ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง การรู้จักตนเอง และมีเป้าหมายในการทำงาน มีความอดทนต่องานที่ยากลำบาก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์งาน มีคุณธรรมและไม่เวียนไต่รู้ แต่ส่วนย่อยของคุณลักษณะทางบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน คือ กรณีศึกษา 1 ท่าน มีอารมณ์ขัน และ 1 ท่านมีความกล้าหาญ ขณะที่ปัจจัยที่ส่งเสริมภาวะผู้นำสตรีนักพัฒนาการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส ได้แก่ การอบรมขัดเกลาทางสังคม การศึกษา การสนับสนุนของคนในครอบครัวและประสบการณ์ในการทำงาน ในขณะที่กรณีศึกษาคนที่ 1 มีปัจจัยที่ส่งเสริมเพิ่มเติมโดยความภาคภูมิใจของสภาพแวดล้อม และพหุกรณีศึกษาท่านอื่น ๆ มีฐานของชีวิตทางด้านพุทธศาสนา

3. ในการเป็นผู้นำสตรีนักพัฒนาการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสที่ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยทั้งคุณลักษณะบุคลิกภาพส่วนตัว รวมทั้งความสามารถในการทำงานเชิงพัฒนา และปัจจัยที่ส่งเสริม ซึ่งได้แก่ การอบรมขัดเกลาทางสังคม การศึกษา การสนับสนุนของคนในครอบครัว และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนถึงประสบการณ์ในการทำงาน

Title : LEADERSHIP OF FEMALE EDUCATION DEVELOPERS FOR
UNDERPRIVILEGED CHILDREN : MULTI – CASE STUDIES

Author : Miss Yokkaew Kamolvoradej

Adviser : Assoc. Prof. Dr. Chantana Janbanjong

Type of Degree : Doctor of Philosophy in Educational Administration
(Ph.D in Educational Administration), Naresuan University 2004

Abstract

This research aimed to study about leadership in female education developers for underprivileged children in Thailand. The case studies were four female education developers whose concerns focused on four types of underprivileged children: poor children in rural areas; hill tribal children; deaf children; and abandoned and homeless orphans. The study covered the following issues: 1) life history and work of each case study; 2) elements of leadership and factors affecting the leadership of each case; 3) elements of leadership and factors affection the leadership of each case in comparison with one another; 4) field theories of leadership elements and factors affection them. This study was a qualitative research in which several methods were employed for data collection; that is, content analysis of documents; structured interview; unstructured interview; observation; and connoisseurship model. The research findings were presented in analytical description, tables, and charts.

The findings:

1. Regarding the life history of the four case studies: (1) two of them were born in rural provinces. And the other two were born in the outskirts areas of Bangkok; (2) two held a Bachelor degree, one a Master's degree, and the other a doctoral degree; (3) one started a career by working for underprivileged children and never changed a job another began as a civil servant (a teacher) before leaving to work with an NGO, another began as a civil servant (a teacher) and remained as such, the other worked with on NGO from the beginning; and (4) all of them were happily married. Regarding work, the first case study had worked with the poor for 20 years in the North of Thailand and was recognized by The United Nations; the second had worked with

hill tribal children and was awarded both within the country and internationally; the third had worked within deaf children for more than 20 years and was the best administrator award; and the fourth had worked with abandoned and homeless orphans for more than 20 years and was recognized by the public.

2. The leadership of each case was mainly composed of two major elements : the personality traits; and the ability to perform developmental tasks. While the major elements were the same, the sub-elements of personality traits common to all of them were : self-confidence; self-understanding and target-oriented ; endurance; initiative; ethical; and studious. However, there were some minor elements not in-common, because one of them had a sense of humor and another one was courageous. The major factors affecting their leadership were the same. The common sub-elements of the factors were socialization, education, supports from family, and work experience. Only one of them was influenced by social pressure while the others were indoctrinated by Buddhism.

3. The theoretical conclusion was that a good female education developed the personality traits and the ability to perform developmental tasks. The factors promoting their leadership were socialization, education, supports from family and related organization, and work experience.